

Луј Адамич

најкосмополитско место на светот

Луј Адамич: Галичник најкосмополитско место на светот

Издавач:
Здружение КАМ-Галичник

За издавачот-претседател
Митре Ажиески

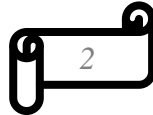
Уредник:
Косто Граоркоски

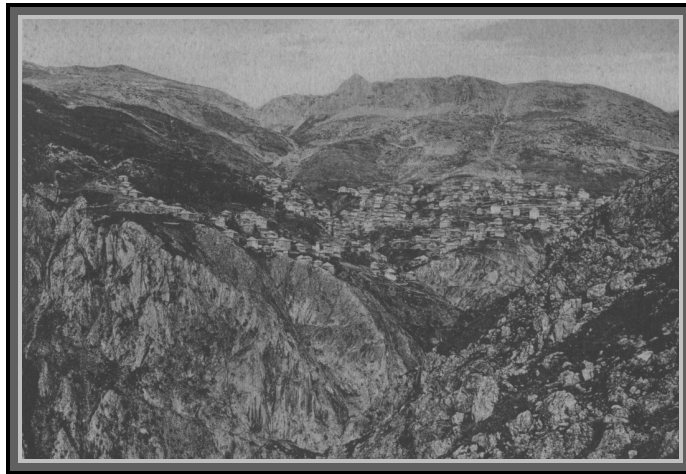
Обработка и подготовка на текст:
Биљана Стајковска

Лектор:
Хајда Николова

Превод на англиски јазик:
Невенка Николиќ

Печати:
Економикс Плус Скопје

Галичник виден од Јанечки Ливаѓе

Публикацијата се издава како присет и благодарност од галичани, по повод 110 години од раѓањето на американскиот писател Луј Адамич, кој ги овековечи Галичник и Македонија, при престојот во 1932 година, во неговата книга „Враќање на домородецот“.

Променета одлука

Во Сушак и во Риека минавме вкупно само неколку часа.

Се качивме на еден мал параброд под југословенско знаме, кој тоа лето сообраќаше меѓу Венеција, Трст и Сушак и по должината на далматинскиот брег кон југ.

Според нашиот план, што го направивме во Словенија со помош на неколку познавачи на Далмација, требаше да се симнеме во Сплит и тука да останеме две-три недели можеби и цел месец, и да ги посетиме блиските градови Трогир и Шибеник, островите Хвар и Брач, а потоа да одиме на островот Корчула, кој според некои извори, е родното место на Марко Поло; од таму до Дубровник, во кој имавме намера да минеме најмалку два месеца, со кратки патувања во Црна Гора и во Босна и Херцеговина и така натаму - но не бевме уште ни на половина пат до

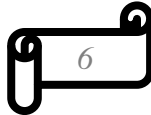
Сплит, а нашите намери веќе се изменија.

Речиси веднаш, откако испловивме од Сушак, се запознавме со двајца македонски иселеници во САД кои се враќаа во Галичник. Кога ми рекоа дека се од Галичник, имав впечаток дека очекуваа од мене да знам што е и каде е Галичник. Се однесуваа како Галичник да е прочуен, како на пример, Париз или Холивуд. Но, јас за него никогаш порано не сум слушнал, па после неколку моменти тоа им го признав. Потоа еден од нив, кој рече дека еднаш на насловната страна на некое списание во Њујорк го видел моето име, почна да ми раскажува за местото, кое како што сфатив, мора да се наоѓа некаде во планините во Македонија, близу албанската граница. Ми зборуваше за него цел час, можеби и два, и она што го слушнав ми се стори толку интересно, така што некаде на половина пат меѓу Сушак и Сплит ја прифативме понудата на двајцата – тие беа браќа – Стела и јас да појдеме со нив и да бидеме нивни гости во Галичник.

Наместо во Сплит во Галичник

И наместо да се симнеме во Сплит, ние продолживме кон југ со истиот брод до Котор, старо пристаниште на Бока Которска, каде што се симнавме со нашите познаници од Галичник. Облекохме спортска облека, зашто ни рекоа дека дел од патот за Галичник мора да се мине пеш или на коњ.

Од причини за кои ќе стане познато во следното поглавје, на нашите домаќини многу им се брзаше што побргу да стигнат дома и иако во Котор стигнавме на самрак, Стела и јас имавме одвај слободно време да го сместиме багажот во бирото на парабродското друштво и веќе бевме во огромниот „бјуик“, такси, кој тие на брзина го изнајмија да нè вози преку Црна Гора, која почнува веднаш над Котор, а потоа по должината на албанската граница, па сè до некои 35 километри од нивното место.

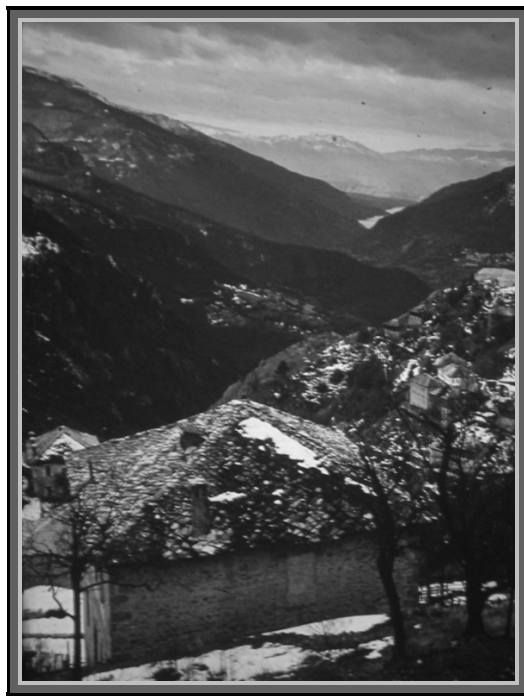

Тоа беше највозбудливото патување со автомобил што сме го доживеале јас и Стела досега. За среќа, како што се уверивме за време на патувањето, нашиот возач веројатно беше еден од најдобрите во Европа. За време на војната бил личен возач на покојниот цар Карло австро унгарски.

Во полутемнината, додека излегувавме од Котор, можевме само да насетиме дека некои од зградите се во стар венецијански стил. „Ќе ги видите кога ќе се враќате“, рече еден од нашите домаќини.

Не мина ни еден час откако го напуштивме бродот, а веќе се качувавме по патот кој во серпентини се качува на стрмната страна на Ловќен планина; еден од најопасните автомобилски патишта во Европа, од кој се гледа видик што никогаш не се заборава. Само, како што сè повеќе се стемнуваше, ние можевме да видиме само некои светла под нас, во бездната, како што ни се чинеше, кога фаровите ја осветлуваа следната кривина на серпентината,

Луј Адамич: Галичник најкосмополитско место на светот
која секој пат изгледаше се поостра.

Поглед од Галичник кон Дебарска котлина

Цела ноќ се возевме со автомобил...

Стигнувајќи на врвот на Ловќен, еден од нашите домаќини рече: „Сега сме во Црна Гора“, но ние и натаму не видовме ништо, освен патот неколку десетина метри пред нас и карпи од двете негови страни. Тоа беше големо олеснување да не се вози веќе по серпентините, а мешавината на високопланински и морски воздух создаваше мошне пријатно чувство во ноздрите и во градите.

Одвреме навреме минувавме низ нешто што изгледаше како село. Ќе залаеше некое куче. Во снопот на светлата на фаровите покрај патот ќе се појавеше некоја човечка фигура. Во еден момент, некој селанец, кој ми се стори висок како дрво, извика: „Среќен пат!“ иако, се разбира, немаше ни поим кои сме и каде одиме.

„Благодарам, Црногорче! Добра ноќ!“, одговараа нашите домаќини.

Во селата немаше никаква светлина. Тогаш не знаевме дека повеќето црногорски селани се толку сиромашни што не се во состојба да купат ни петролеј за своите светилки, ако воопшто и ги имаа.

Патот беше тесен, но мошне мазен и цврст; цел во карпи. Околу полноќ минавме низ населба, која изгледаше како град на некогашното кралство Црна Гора, а сега седиште на бановината, која опфаќа покрај Црна Гора делови на Херцеговина и крајбрежниот појас на јужна Далмација. Минавме низ местото без да запреме.

Се возевме цела ноќ, можеби никогаш побрзо од 50 километри на час, но ни се чинеше дека брзината е двапати поголема. Ја минавме цела Црна Гора по широчината. На праговите на автомобилот возачот смести две канти со бензин за враќање. Ние вечеравме на бродот, а со себе понесовме кесе со сендвичи и две кесички овошје, шише сливова и еден сад со вода.

Не зборувавме многу. Нашите двајца

домаќини Македонци беа во сентиментално расположение, па ни пееја свои народни песни, чија чудна мешавина на меланхолија и животна радост ни еден писател досега не успеал да ја опише. Тие мораат да се слушнат.

Околу два часот по полноќ ни пукна една гума, но по половина час одново се возевме. Во четири часот, кога ненадајно почна да се разденува, пристигнавме во мало и неугледно, полуалбанско, полумакедонско селце во планината која ја сочинува границата меѓу Југославија и Албанија, кога возачот, откако го запре автомобилот среде главната и единствена улица, рече: „Ете, тоа е најдалеку што можев да ве доведам“. Исто така, ни рече дека само неколку дена порано до овде возел една група луѓе кои оделе за Галичник. „Тоа се посебни луѓе, галичаните“, шепна, „Дали некогаш сте биле во Галичник?“

„Не сум“.

„Интересно!“, додаде тој, давајќи му на своето лице некоја важност. „Мошне чудно!“.

Ги изедовме нашите сендвичи и во една кука купивме малку козјо млеко и сирење и така појадувавме. Некако, никој од нас не беше ни малку поспан. Стела и јас тоа го припишувавме на убавиот планински воздух и на возењето кое нè држеше во напнатост цела ноќ.

Гледајќи ја малата карта на Југославија, која ја купив на бродот, ѝ реков на Стела: „По сè изгледа ние сега се наоѓаме длабоко и високо на Балканот и од Словенија сме најдалеку што може да биде, а да не се мине границата“.

Малку по малку од некаде се собираа десетина луѓе кои носеа иста облека како и нашите домаќини: елече тесно до телото и тесни бечви, и мала капа – се од ист материјал, дебел, груб, од домашен кафеав шајак, очигледно ткаен и шиен во селските домаќинства. Тоа беа галичани кои се враќаа дома. До овде стигнале претходната ноќ, некои со автобус, а некои пеш.

Требаше да минеме уште 35 километри. За Стела најдовме коњ, зашто нејзините чевли не беа погодни за одење по остриите камења по

должината на планинскиот пат, по кој требаше да одиме; а ние другите, откако купивме малку едноставна храна од селаните, го продолживме патот пеш. Тргнавме во 7 часот. Некаде околу 3 часот попладне, по напорно пешачење какво сè уште не сум доживеал, стигнавме во Галичник.

На пат со коњи

„Бели вдовици“

Селото Галичник – кое се наоѓа на околу илјада метри надморска височина во пуста и тешко пристапна планина каде што нè водеше патот – веројатно спаѓа во едно од најнеобичните цивилизации на светот. Тоа е село на „бели вдовици“. Приближно единаесет месеци во годината, од сто и неколку домови, ни во еден нема возрасен маж, ако се из земе само еден, или двајца свештеници и неколку 80 и 90 годишни мажи. Повеќето возрасни во оваа заедница ги сочинуваат жените – млади, стари и на средна возраст, главно слабо образовани, но со изненадувачка интелигенција, а често и необично убави.

Нивните мажи и најстарите синови (ако се постари од 15 години) се распрскале по средна и западна Европа, во Грција, во Романија и во Југославија, на северниот брег на Африка, во

деловите на Мала Азија, Русија и во Соединетите Американски Држави, каде што за време на градежната сезона работат на високо специјализирани сидарски, дрводелски, столарски и слични работи, издржувајќи ги со своите заработувачки своите дома и себе си.

Приказната за Галичник – што патем речено е само едно од неколкуте такви села среде високите височинки и гребени на границата меѓу Југославија и Албанија – мошне е драматична. Таа почнува од времето, кога пред повеќе од 500 години, Турците го освоиле средновековното Македонско царство и кога многу македонски семејства, особено оние со помладите жени, ќерки и синови, морале да бегаат со целиот подвижен имот во некоја странска земја, или во високите планини надвор од досегот на алчните и страстни султанови офицери и војници.

Кога Турците ја освоиле Македонија, идните основачи на Галичник биле познати како умешни занаетчии, а живееле во градовите и во

Луј Адамич: Галичник најкосмополитско место на светот

местата во рамнината. Биле организирани во занаетчиски еснафи и мошне се гордееле со својата умешност.

Невеста

Како Галичник стана трајно живеалиште?

Водачите на еснафите, како што изгледа, мислеле дека Турците нема да останат долго, па своите членови и нивните семејства ги поттикнувале да побараат сигурност во планините, па неколку стотици од нив така и направиле. Семејствата се населиле на највисоките места до кои можеле да дојдат, носејќи со себе сè што можеле, вклучувајќи ги овците, алатите и грбовите или ознаките на своите еснафи.

Но, наспроти предвидувањето на водачите на еснафите, Турците во Македонија останале речиси пет векови, за тоа време, како и во другите околни населби, Галичник стана трајно живеалиште, и покрај страшните неподобности на својата локација и денес, во суштина, е таков каков што беше пред сто години.

Во петнаесеттиот век, кога стана

очигледно, дека Турците ќе останат долго, првобитните населеници на Галичник почнаа да си градат куќи, кои ги изградија толку добро што многу уште и денес постојат и во нив сега живеат повеќето нивни потомци. Се разбира, тоа се камени згради, сидани во невешт и примитивен стил на средновековната станбена архитектура во балканските места и градови. Меѓутоа, некои се мошне пространи, удобни и светли, иако не толку убави како модерните станбени згради во предградијата на американските и на европските градови, сите заедно сочинуваат една хармонична целина како можеби некое место во Европа или во Америка.

Галичник е сраснат со своите ридести предели или подобро речено, тој виси на една страна на планината. Неговите сидови и покриви се направени од камени плочи откорнати од местата каде што сега се куќите и со боја која не се разликува од околниот каменест пејзаж. Кога Стела и јас приоѓавме до селото, не го ни забележавме сè додека не се приближивме на

Луј Адамич: Галичник најкосмополитско место на светот

едвај една минута одење.

Свадбена поворка

Печалбарството – „најстар занает“

Околните ридови практично се камења. Овде-онде може да се види по некоја група неразвиени дрвја или парче земја покриено со кратка и остра трева. Таа земја што ја има и не е во состојба да роди нешто друго. И така, во неможност да обезбедат средства за живот во својот крај, жителите на Галичник како и на другите слични села во овие планини, почнаа да одат во светот по леб пред повеќе векови, всушност, речиси истовремено по доаѓањето во овој крај. Со тек на време, тие станаа прочуени во многу краишта во светот како одлични занаетчи со силна традиција за гордост поради своето мајсторство и сè до пред неколку години, кога целиот свет почна да лелека под товарот на најтешката криза во историјата, никогаш немаа тешкотии во изнаоѓањето работа каде и да отишле.

Тие себе си се нарекуваат печалбари (светски надничари). Мнозина од нив се занимаваат со ист занает со кој се занимавале нивните прадедовци и пра-прадедовци се до 500 години наназад.

Кога најстарите синови ќе наполнат 14 или 15 години, нивните татковци, според обичајот стар колку и селото, ги водат со себе во Германија, во Франција, во Грција, во Италија, во Данска, во Египет, во Русија или во САД. Тогаш почнува нивното учење на семејниот занает, а со кој постепено се изградува и гордоста на мајсторството, на галичката традиција, на достигнувањата на галичаните распрскани по целиот свет.

Сидарите и каменорезбарите од Галичник работеле на палатите во Версај, на мостовите во Будимпешта, на катедралата Свети Стефан во Виена, во големите хотели што гледаат кон неаполскиот залив, на кралските палати во Белград и во Букурешт, на мормонскиот храм во Јутаха, во колосалниот Дњепрострој во Русија,

Луј Адамич: Галичник најкосмополитско место на светот
на Емпаер Стејт Билдинг на Менхетен.

Брачен пар

Галичанките се главните фактори на траењето на оваа чудесна населба

И додека мажите се отсутни, жените – тие „бели вдовици“ - галичанки водат грижа за куката, за децата, за селото. Тие предат волна со своите прсти на вретено, волна која ја стрижат од овците што ги одгледуваат на оваа малку сиромашна трева што расте тука околу селото. Од таа преѓа на рачни разбои во своите домови тие ткаат волнена ткаенина, од која ги прават своите живописни носии, токму онака како што тоа го правеле и нивните прабаби и пра-прабаби пред повеќе векови.

Галичник, во балканска смисла, е село кое добро стои (или подобро речено: беше додека не го уништи кризата); мажите можеа на своите жени да им испратат или да им донесат од најголемите градови на Европа и Америка најдобри фабрички ткаенини за фустани, или

готова облека, но тоа беше спротивно на нивните стари обичаи. Од жените во Галичник се очекува сами да ја прават својата облека и повеќето од нив ја сакаат. „Покрај тоа“ - ни рече една од нив - „кога не би ткаеле и кога не би си шиеле фустани за себе и за своите домашни, со што би се занимавале цело време?“ А, исто така, според моето мислење, носиите што ги прават тие, иако помалку несмасни, многу се поубави и на нив им одговараат повеќе од било кој друг фустан или костим што нивните мажи би ги донеле од големиот свет на машините и на масовната продукција.

Друга традиционална должност на галичките жени е да мораат да се грижат да останат привлечни што можат подолго. Тоа е неопходно, зашто, како што рече една постара жена со која разговарав за оваа работа, „најсигурен начин мажот да се врати од далечниот свет полн со разни искушенија, е жената да биде толку привлечна и убава кога мажот ќе заминува, па од тој момент на разделба

постојано да ја посакува повторната средба со неа – а кога ќе се врати, таа во тоа не смее да го разочара.“

Да се одржи убава, на жената во Галичник тоа не ѝ е особено тешко. Воздухот и сончевите зраци во тие планини се мошне благотворни. Храната што ја јадат е крајно едноставна. Од најраното детство тие многу се движат горе-долу по стрмни патеки околу своето и до соседното село. Нивната работа, за разлика од повеќето жени во другите краишта на Балканот, ретко е макотрпна. Последица од тоа е што многу од нив, како што веќе предвестив, природно се убави, а некои дури и во поодминатите години. Цртите на нивното лице се правилно изрежани со острото длето на наследната трудољубивост и на историското искуство за кое тие постојано се свесни, а се омекнати во изразот со длабока здравост на едноставниот живот, здрав воздух, планинско сонце и со умерено бавен, но изразен и постојан мудро усогласен ритам на нивниот живот.

Повеќето жени се со среден раст, со грациозни движења, со речиси раскошен од, но со забележлива воздржаност. Набљудувајќи ги со денови додека таму престојувавме, ни стана јасно дека нивната убавина не е толку индивидуална или лична, колку дел или карактеристика на хармонична целина наречена село Галичник и на планините кои го опкружуваат. И кај Стела и кај мене тие оставија впечаток на една совршеност; но совршеност, ни се чинеше, која постоеше само дотогаш додека беа во таа средина.

Одмарајќи се, или дури работејќи на своите разбои, тие пееја стари, главно меланхолични песни, полни со копнеж за својата осаменост, за макотрпната работа на своите мажи и синови во далечните земји. Но тие не се несреќни, како што би помислил некој; секако не за жалење. Привлечноста на нивните лица, како и на нивните песни содржат една нота на тага – последица од вековната заедничка судбина што жените ја сфаќаат и ја прифаќаат.

Галичките приказни – трагични како грчките трагедии

Кога не пеат, тие со најголемо задовоолство им раскажуваат на своите деца бескрајни приказни за Галичник, од неговото создавање до денешни денови. Тие приказни се мошне едноставни, но претставуваат обемна ненапишана сага чиј домет и временски и просторно, како и по својата чувствителност, ја надминува можеби секоја сага запишана во книгите.

Некои приказни во кои се зборува за селото и за доживувањата на неговите жители во светот, жените ги раскажуваат со жив, поетски јазик. Некои се трагични, речиси како грчките трагедии. Во нив, се раскажува за луѓето кои отишле од Галичник и никогаш веќе не се вратиле, зашто загинале во несреќите на работа во Франција, Шпанија, Египет, или во

Соединетите Американски Држави - или уште полошо – затоа што подлегнале на некое моќно предизвикување на големиот свет, заборавајќи го така своето село.

Тоа се накусо главните фактори на траењето на оваа чудна населба дури и денес кога Македонија е ослободена од Турција – прво, целокупната драматична и богата историја на Галичник што жените ја негуваат и ја одржуваат во мислите и срцата од генерација до генерација; второ – старата галичка традиција на гордост на врвното мајсторство и на славата што галичките печалбари ја стекнале меѓу градителите и претприемачите во целиот свет; трето – вистинската убавина на галичките жени поради кои мажите секогаш се враќаат; и четврто – (што ги поврзува сите три работи) суштинската трагедија која потекнува од околностите за создавањето на местото и вековните услови под кои живеело тоа.

Враќање на галичките печалбари од „белиот свет“

Еднаш годишно, меѓу 1 и 15 јули, повеќе мажи се враќаат од белиот свет. Оние што работат низ Европа и Мала Азија или во северна Африка доаѓаат дома секоја година, а оние од Америка и оддалечените краишта на Русија секоја втора или дури трета година.

Кога Стела и јас стигнавме во Галичник мажите штотуку почнаа да се враќаат. Се разбира, жените беа во својот најубав изглед, а исто така и нивните куќи. Несекаде се чувствувахе придушена возбуда и радост. Во селото има пошта која ги услужува и другите населби во овој крај, па во деновите кога пристигнува поштата, а тоа е двапати неделно, пред зградата на поштата, на малото и тесно плоштатче се собираат многу раскошно облечени жени и деца во очекување на вести од нивните

мажи и татковци. Тоа е длабоко човечка глетка; иако мал број од оние кои се враќаат го најавуваат своето доаѓање, повеќето просто доаѓаат; нивните жени сепак се собираат пред поштата.

Два пата водат кон Галичник: еден од Скопје, оддалечен околу 50 километри воздушна линија, и друг, кој е малку подолг, од Цетиње, но и по кој да се тргне, патувањето трае два дена, освен ако се оди со автомобил, како што одевме ние, но кое мал број печалбари можат да си го дозволат за себе. Обично се враќаат во мали групи, зошто повеќето ги носат своите мали заштеди со себе, а планините низ кои ги води патот не се секогаш без разбојници, иако, како што ни рекоа, последниве години немало многу напади на оние кои се враќаат.

Во Америка, во Грција, во Германија, каде и да одат, тие носат облека каква што се носи во тие земји; но кога се враќаат во Галичник тие секогаш ги облекуваат своите домашни носии кои жените или мајките им ги исткале и сошиле.

„Галичка гостољубивост“

Патот беше напорен, но кога пристигнавме никогаш не зажаливме што тргнавме. Како и во Словенија, луѓето се гостољубиви до крајност. Кога дознаа дека по потекло сум Југословен кој станал американски писател и дека жена ми е Американка, родена во Њујорк, ние станавме гости буквално на целата нивна заедница. Некој прочитал нешто за мене во весниците. Ни даваа се најдобро што имаа. Во текот на тие две недели што ги минавме со нив моравме практично да ја посетиме секоја кука и во секоја да се напиеме барем малку вино или ракија.

Јас можев да зборувам српски, но и Стела, на која овој јазик и беше туѓ колку сијамскиот, не беше наполно исклучена од разговорот. Не мал број галичани, иако немаа некое официјално образование, знаеа и по два, три, па и четири јазици клучвајќи го и англискиот. Всушност, во

текот на тие некоку летни недели кога печалбарите престојуваат во родниот крај, Галичник, според земјите од каде што дошле, станува можеби најкосмополитско место на светот. Разговарајќи со луѓето како што доаѓаа, сè додека повеќето жени не престанаа да бидат „бели вдовици“, дознав за работите и настаните во Грција, Италија, Турција, Египет, Австрија, Германија, Шпанија и Русија. Некои од приказните на општествените, економските и политичките прилики во тие земји ми изгледаа паметни, како да се во просечно европско списание или весник.

Бидејќи нивната состојба и имот во добра мера зависат од приликите во светската економија, нивното интересирање за општата економска криза и можностите за излегување од неа беше големо. Претпоставуваа дека како американски писател имам некои подобри познавања за таа работа, па секој ден по неколку часа по десетици одеднаш се собираа околу мене. Особено сакаа да дознаат за приликите во

Соединетите Американски Држави, како оние кои биле, така и оние кои не биле во Америка. Тие насетуваа дека заздравувањето на светската економија, така важно за Галичник, многу зависи од способноста на Соединетите Американски Држави да се извлечат од депресијата.

Деца

Висок и строг морал

Дознав дека најмалку двајца галичани работеле на зградата на Радио Сити во Њујорк, која токму тогаш се градеше. Се запознавме со нивните сопруги, две од десетина оние чии мажи не дојдоа тоа лето.

Додека престојувавме таму, една „бела вдовица“ дозна дека станала вистинска вдовица. Во несреќа во градилиштето Инсбрук во Австрија, маж и загинал само неколку дена пред да побара дозвола да си дојде дома.

Но, колку што можев да забележам, тоа беше единствениот тажен настан во Галичник за време на нашиот престој. Многу се празнуваше и се веселеше. На масите имаше убави далматински вина и (за Галичник) ретка храна во месните продавници, која за оваа прилика е специјално донесена од Скопје.

Меѓутоа, празнувањето и веселбата не беа

претерани. Всушност, една од најважните особини за животот на Галичник е умереноста и трезвеноста. Нема крајности ни во говорот ни во постапките, ниту претерување во јадење, пиење или во што и да е друго.

Ми се чинеше дека за оваа особина повеќе се заслужни жените отколку мажите. Тука мора да се биде урамнотежен и трезвен. И нивните животи зависат од тоа. Доколку се движат по каменестите и стрмни патеки околу своето село и најмал погрешен чекор може да донесе смрт; а тие патеки најдобро го симболизираат и нивниот живот воопшто. Во врска со тоа морам да забележам дека моралот во Галичник е мошне висок и строг. Една од месните изреки гласи: „Кога човек не доаѓа дома долго време, очекува да најде сè во најдобар ред“. А за возврат мажите воопшто подеднакво им се верни на жените, како што им се тие на нив.

Заеднички свадбен ден – на Петровден 12 јули

Враќањето на мажите е врвно доживување во животот на Галичник во текот на една година. Но, и во тоа врвно доживување постои врв – а тој е заедничкиот свадбен ден, кога сите двојки кои имаат намера да склучат брак таа година се венчаваат истовремено. Тоа се случува секоја година на ист ден: 12 јули.

Во времето на нашиот престој се венчаа 16 двојки. Сите младоженци беа од Галичник. Само двајца не беа вистински печалбари. Другите токму за таа прилика дошле дома. Оние двајца беа овчари кои ги пасат своите стада во подалечната околина на селото, па и тие одвај некогаш беа дома. Половина од невестите беа од Галичник, а другата половина од блиските села. Една од невестите беше вдовица со две деца; а маж и загинал во несреќен случај во Александрија во Египет пред две години. Сега се

омажи со еден од неговите пријатели.

Церемонијата на венчавањето ја изврши свештеник од источно-православната црква. Чинот беше мошне живописен, но траеше кусо: меѓутоа, заедничката гозба, која дојде потоа, траеше цели три дена, во кои многу се пееше и тоа така што Стела и јас никогаш не сме слушнале: со удирање на тапани и свирење на кавали. Се играше и оро, југословенска народна игра. Тоа беше токму она што еден од оние кои дојдоа од Америка го нарече „голем дернек“ на сезоната.

Во последниот ден на свадбената прослава разговарав со еден 80-годишен маж што во младоста работел на мостовите и градбите во 11 различни земји. „Наскоро по две недели, сите тие, вклучвајќи ги и младоженците, јас мислам ќе отидат пак во – Египет, Италија, Цариград, Прага, Барселона, Њујорк, Филадельфија. А, жените, вклучвајќи ги и невестите, уште еднаш ќе останат сами. „И“ – се насмевна малку – „по девет месеци од денешниот ден на свет ќе дојдат

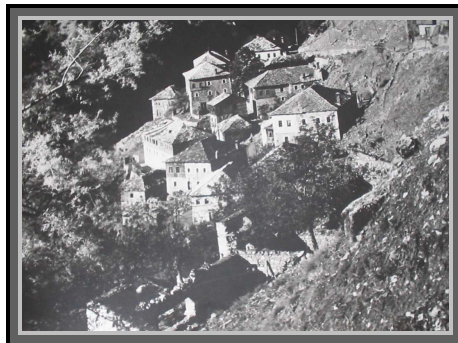
околу 50 до 80 момчиња и девојчиња во нашето село во рок од една недела: значи, пет и десет дневно, а нивните татковци ќе ги видат дури четири месеци подоцна, на лето, кога одново ќе се вратат дома... Таков е животот тука во Галичник“.

Семејство

Минатото во Македонија сè уште е присутно

Од трите покраини за кои говориме во ова поглавје, Македонија е најинтересна. Во неа минатото сè уште е присутно секаде и достигнува дури до Алексадар Велики, преку древните Келти, Грци, Римјани, Византијци, старото македонско царство и средновековните Турци...

„Долно мало“

Биографија за авторот

Еден од најголемите американски писатели од југословенско потекло, Луј Адамич, е роден 1898 година во Гросупље, Австро-Унгарија, денешна Словенија. Во своите дела го опишува животот на иселениците. Познати негови дела се: „Лулка на животот“, „Динамит“, „Моја Америка“... Во неговата книга „Враќање на домородецот“ има едно поглавје за Македонија под наслов „Овде стрелките на часовникот се вратени наназад“. Тука, писателот всушност говори за Галичник, во кој престојувал благодарение на двајца македонски иселеници во САД, кои се враќале дома.

Адамич е докажан антифашист и искрен пријател и поддржувач на големиот научник Никола Тесла. Директно учествувал во Првата светска војна во редовите на американската војска. Умира во Њу Џерси, САД, 1951 година.

Луј Адамич: Галичник најкосмополитско место на светот

Луј Адамич 1898-1951

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент
Охридски“, Скопје

821.111(731 – 992)
908(497.761)

АДАМИЧ, Луј

Галичник најкосмополитско место на светот / Луј Адамич;
| превод на англиски јазик Невенка Николиќ |; Здружение КАМ,
2008; 42, 42 стр.; илустр. 22 сл.

Насловна страна на печатениот текст: Galichnik the world's most
cosmopolitan spot / Louis Adamic; - Обата текста меѓусебно
печатени во спротивна насока. – Текст на мак. и англ. јазик

ISBN 978 – 9989 – 2603 – 4 – 8

1. Adamic, Louis / Адамич, Луј

а) Галичник

COBISS.MK - 1D 73558794

